

Appell

www.folkehjelp.no
Nr. 2, 2016

Hverdagsliv i krig og konflikt

Sanitetsvakt under Ungdoms-OL

Støtt 1. mai-aksjonen for flyktninger

El Niño gir tørke i flere afrikanske land

Appell

Utgiver: Norsk Folkehjelp
Nr. 2, 2016. Årgang 76

Tidligere *Melding, Helsa, Helse
Miljø Trivsel, Norsk Folkehjelp og
Magasinet Norsk Folkehjelp*

Postadresse:

Postboks 8844 Youngstorget
0028 OSLO

Besøksadresse:

Norsk Folkehjelp
Storgata 33 A, Oslo

Telefon: 22 03 77 00

Faks: 22 20 08 70

Internett: www.folkehjelp.no

Redaktør: Torunn Aaslund

E-post: taa@npaid.org

Medarbeidere dette nummer:

Julie Strand Offerdal, Hilde Sofie
Pettersen, Helga Forus, Kari Nøst
Hegseth, Sissel Fantoft, Ellen Johanne
Jarli, Giovanni Diffidenti, Charles
Lomodong, Silvia Østberg Morales

Grafisk utforming: Heydays

Trykk: Aktietrykkeriet AS, Fetsund

Opplag dette nummer: 31 798

ISSN 0804-7758

Annonsekontakt:

Arild Halsne, tlf.: 915 90 578

E-post: arild@hrme.no

Redaksjon avsluttet: 7. april

Signerte artikler gir ikke nødvendigvis
uttrykk for Norsk Folkehjelps syn.

Ønsker du å bli medlem? Kontakt oss
på telefon 22 03 77 00, eller besøk
oss på www.folkehjelp.no

Norsk Folkehjelp

Foto Live Kummen

Foto Ellen Johanne Jarli

Foto Charles Lomodong

Innhold

← AKTUELT

- 4 Saniteten får skryt etter Ungdoms-OL på Lillehammer
- 8 Menneskebiblioteket: Norske kjendiser blir lånt ut til flyktninger
- 10 Lysaker transittmottak ble åpnet med sang og dans

VIS SOLIDARITET

- 12 Klimakatastrofen går hardest ut over dem som har lite fra før

↪ PROFILEN

- 14 Nestor Napal: 25 år i Folkehjelpas tjeneste i Latin-Amerika
- 16 Den farlige reisen: Khalids historie

↪ TEMA HVERDAGSLIV I KRIG OG KONFLIKT

- 22 Sør-Sudan i krise - møt noen av kvinnene som har søkt FNs beskyttelse
- 28 Hadeel Tarrabs høyeste ønske er å få hjelpe til med å gjenoppbygge Syria
- 34 Norsk Folkehjelp rydder miner i Colombia som en viktig del av fredsprosessen

LEDER

Fem år

NYLIG BLE VI på grunn av et underlig søksmål tvunget til igjen å forholde oss til den hensynsløse drapsmannen som for fem år siden tok livet av så mange på Utøya og i regjeringskvartalet i hatet og intoleransens navn.

Til tross for at det ble holdt mange taler om mer åpenhet og mer demokrati i tiden etter terrorangrepet, har vi gjennom disse fem årene skritt for skritt beveget oss i motsatt retning – mot mer lukkethet, overvåkning og mistenksomhet.

For fem år siden startet også konflikten i Syria, først gjennom protester og demonstrasjonstog som ble møtt med drap og forsvinninger. Så kom borgerkrigen som utløste det som nå er verdens største flyktningkrise.

Det gjør ikke syrernes lidelser noe lettere, men vi må ikke glemme at også mange andre steder i verden flykter folk for livet fra bomber og undertrykkelse. Bare et fåtall av dem legger ut på den farlige reisen til et sted der de håper at kan leve i fred og trygghet – Europa og Norge.

Til tross for rosetog og varme taler har rasismen og intoleransen vokst seg stadig større de siste fem årene. Det virker som om det nesten ikke er noen grenser for hva folk kan tillate seg å si og skrive. Politikere i og utenfor posisjon spiller på denne fremmedfrykten når de misbruker statistikk og «feiltolker» forskning. De bruker flyktningkrisen, som først og fremst er en krise for flyktningene selv, til å male skremmebilder der Norges kultur og velferd er truet. Den som er flinkest til å skremme, får flest velgere.

Snart er det 1. mai – arbeidernes internasjonale kampdag – og ikke minst en dag for internasjonal solidaritet. Denne dagen kan vi gå ut i gatene og si fra til politikerne at det ikke er flyktningene som truer det gode samfunnet vi har bygget opp. Det er det rasismen, intoleransen og hatet som gjør.

Gratulerer med dagen!

Torunn Aaslund

FORSIDEBILDE

Sør-Sudan: En kvinne har vært ute og fisket utenfor FNs beskyttelsesleir for sivile i Malakal. Hun er glad for at hun kom seg av gårde så tidlig, klokka ti om morgenen, slik at hun rekker å komme tilbake før det blir mørkt.

FOTO: Charles Lomodong

Mannskapene som var med på Ungdoms-OL har lært mye av deltakelsen og av samarbeidet med andre aktører i helsetjenesten. Erfaringen fra sanitetstjenesten under et såpass komplekst arrangement er dessuten verdifull når saniteten skal ta på seg lignende oppgaver i framtida.

FOTO: Sondre Emil Torgersen

De 40 mannskapene fra Norsk Folkehjelp brukte om lag 2800 arbeidstimer på de ulike arenaene og arrangementene under Ungdoms-OL. Mange hadde tatt ferie fra jobben for å kunne være med. FOTO: Norsk Folkehjelp

Solide folk

Sanitetsmannskapene fra Folkehjelpa har solid kompetanse, stor kapasitet og engasjement, og er attpåtil hyggelige! Dette var tilbakemeldingen etter Ungdoms-OL på Lillehammer, hvor Norsk Folkehjelp var offisiell leverandør av sanitetstjenester.

TEKST Julie Strand Offerdal

40 MANNSKAPER FRA lokallag landet rundt sørget for sanitetstjenesten til Lillehammer Youth Olympic Games i februar. Arrangementet varte i ti dager, med aktiviteter både i Lillehammer, Hamar, Gjøvik og Oslo. For å sikre beredskapen for de over 1100 utøverne og 12 000 publikummerne, samarbeidet sanitetsmannskapene blant annet med Sykehuset Innlandet, og Lillehammer og Hamar kommuner.

– Samarbeidet gikk godt, og vi har fått veldig god tilbakemelding fra de andre i Medical Team i etterkant. De trekker fram at sanitetsfolka våre er lette å samarbeide med, har høy kompetanse, stor kapasitet og engasjement. Og at vi er trivelige, solide folk, sier Monica Lunde, rådgiver i Norsk Folkehjelp Region Øst, som har stått for koordinering av arbeidet med Ungdoms-OL.

BRUKTE FERIE TIL FRIVILLIG INNSATS FOR SANITETEN

Monica har jobbet med planlegging av Ungdoms-OL i flere måneder sammen med Regional faggruppe for sanitet i Region Øst og Hilde Iren Dahle fra lokallaget i Lillehammer. Sammen med Kenneth Hovdsveen som leder faggruppa

har hun koordinert deltakelsen på Ungdoms-OL med mannskaper fra 13 lokallag med de nødvendige kvalifikasjonene, i tillegg til fem ambulanser, fire scootere/ATV og annet utstyr.

– De siste månedene før Ungdoms-OL gikk det også på fritida løs. Det var veldig mye å tenke på. Det hendte at jeg våkna om natta og var litt svett, og lurte på om det var noe jeg hadde glemt, sier hun.

Heller ikke Kenneth Hovdsveen legger skjul på at det har vært mye å gjøre.

– Jeg telte vel opp at jeg hadde fått 800 e-poster som hadde med Ungdoms-OL å gjøre, sier han.

Mange av de frivillige mannskapene som deltok under Ungdoms-OL hadde tatt ferie fra jobben for å kunne legge inn til sammen 2800 arbeidstimer på sanitetsvakt.

– Jeg blir veldig stolt av organisasjonen vår når jeg ser at folk tar en uke fri for å komme og jobbe mange timer i døgnet. Det er tydelig at de også er stolt av det de driver med og har lyst til å vise det fram. I tillegg er det jo ikke ofte vi får sjansen til å jobbe for OL. Mange var nok glad for å få den muligheten, sier Kenneth.

UNGDOMS-OL

- Lillehammer Youth Olympic Games 2016 ble arrangert 12.–22. februar. Norsk Folkehjelp var offisiell leverandør av sanitetstjenester.
- Over 1100 utøvere og 12 000 publikummere deltok på arrangementer i Lillehammer, Hamar, Gjøvik og Oslo.
- Norsk Folkehjelp var til stede med 40 mannskaper, 5 ambulanser, 4 scootere/ATV og annet utstyr.
- Lokallagene i Norsk Folkehjelp som bidro med mannskaper: Lillehammer, Hamar, Moelv, Elverum, Odal, Hadeland, Vestre Toten Gjøvik, Sandnes, Strand og Forsand, Nesset, Horten, Jæren og Sandnes.

→ Generalsekretær Sunniva Ørstavik besøkte mannskapene under Ungdoms-OL. Her sammen med Live Kummen, leder i Sentralt sanitetsutvalg.
FOTO: Julie Strand Offerdal

↘ Sanitetsmannskapene hadde godt samarbeid med andre aktører i helsetjenesten. På vakt under en slalåmøvelse på Haffell var Idun Baardseng fra ambulanselinja på Raufoss videregående skole, Daniel Verstegen fra Norsk Folkehjelp Elverum, Ida Tveiten fra Norsk Folkehjelp Elverum og Henning Torgersen fra Sjukehuset Innlandet.

FOTO: Live Kummen

SOM EN STOR FAMILIE

For noen ble det lange vakter på sportsarenaene, men stemningen holdt seg på topp blant mannskapene.

– Det har vært veldig kjekt å jobbe sammen med mannskaper fra andre regioner. Det gjør oss mer sammensveisa, som én stor familie, sier Kenneth.

Han tror også at mannskapene har lært mye av de andre i teamet.

– Når du står på vakt med leger og annet helsepersonell, får du diskutert litt mer enn bare Norgesplaster. Det hjelper deg å se helheten av den innsatsen du er en del av, sier han.

KLAR FOR NYE, STORE OPPDRAG

I tillegg til at mannskapene har lært mye, har deltakelsen i Ungdoms-OL også vært et løft for Norsk Folkehjelp. Erfaringen fra sanitetstjenesten under et såpass komplekst arrangement, og med Den olympiske komité som oppdragsgiver, er verdifull når saniteten skal ta på seg lignende oppgaver i framtida.

– Den viktigste lærdommen er kanskje å ikke undervurdere hvor mange mannskaper som trengs og hvor tidkrevende det er å koordinere. Det dukket opp utrolig mange småting underveis som vi ikke hadde tenkt på, sier Monica Lunde.

Hun og Kenneth Hovdsveen håper at andre lag kan benytte seg av erfaringene deres, som blir samlet i en rapport. Med god kunnskapsoverføring og et styrket fellesskap mellom lagene står saniteten enda bedre rustet enn før til å ta på seg store og komplekse oppdrag i framtida.

1. mai: Sammen for folk på flukt

Flyktningkrisen i verden er mer alvorlig enn det vi kan få inntrykk av. Den virkelige krisen utspiller seg i nærområdene til krig og konflikt. Norsk Folkehjelps 1. mai-aksjon har i år som mål å støtte folk på flukt, ved å stille politiske krav og samle inn penger til flyktningarbeidet.

TEKST OG FOTO Julie Strand Offerdal

MER ENN 60 millioner mennesker er i dette øyeblikket på flukt. Flukten er farlig, og framtida er usikker enten de blir boende i nærområdene eller søker beskyttelse i et trygt land som Norge.

– Norsk Folkehjelp er til stede i de landene flyktningene rømmer fra, i deres naboland, på vei gjennom Europa og ved ankomst til Norge der de møter våre mottak og frivillige. Det er avgjørende for oss at hjelpen bidrar til at folk kan klare seg selv og gir dem håp om en bedre framtid, sier generalsekretær Sunniva Ørstavik.

NØDHJELP OG SIVILSAMFUNN

De politiske kravene går blant annet ut på at nødhjelp til nærområdene må kombineres med mer langsiktig og stabiliserende innsats.

– I Syria er enkelte områder så stabile at det er mulig å drive litt mer langsiktig arbeid for å sikre at folk får et økonomisk grunnlag og kan forsørge seg selv. Dette gjelder for eksempel kurdiskkontrollerte områder i Hasaka-provinsen og deler av Aleppo-provinsen. Norsk Folkehjelp er i oppstartsfasen av et prosjekt der vi gir støtte til å rehabilitere jordbruket og

husdyrholdet, sier Midtøsten-rådgiver Trude Falch.

Andre krav går ut på at det syriske sivilsamfunnet, og særlig kvinner, får en avgjørende rolle i fredsprosessen og i gjenoppbyggingen av landet.

– Det er syrerne selv som skal bestemme hvem som skal styre landet og hvordan framtida skal bli. Vår oppgave er å gi dem støtten de trenger. Til nå har befolkningen i Syria hatt liten påvirkningsmulighet overfor de internasjonale forsøkene på å avslutte krigen i landet. Alle prosesser har kun omfattet eliten i opposisjonen og på myndighetssida, sier Falch.

– Norsk Folkehjelps partnerorganisasjon jobber for å løfte fram befolkningens stemmer i disse prosessene. Gjennom å utføre meningsmålinger inne i Syria og diskutere resultatene med representanter for sivilsamfunnet og andre aktører på bakken, kan grasrotas perspektiver bringes inn i diskusjonene om landets framtid.

RETT TIL BARNEHAGEPlass

Når det gjelder behandlingen av asylsøkere i Europa og Norge, krever Norsk

Folkehjelp at Norge følger anbefalingene fra FNs høykommissær for flyktninger. I tillegg må flyktninger og asylsøkere sikres en god integrering fra dag én.

– Barna som bor i asylmottak må få lovfestet rett til barnehageplass på linje med andre barn. Frivillige, blant annet fra Norsk Folkehjelps lokallag, gjør en kjempejobb med å skape en meningsfylt hverdag for barn på mottak, men barnehagen kan ikke erstattes, sier lederen for Norsk Folkehjelps flyktning- og integreringsenhet, Tom Hjertholm.

SLIK KAN DU BIDRA

- Bruk kontonummer 9001.08.76000. Merk gaven med «1. mai-aksjonen»
- Sms 1.mai til 2160 (100 kr)
- Valgfritt beløp på Vippsnummer 10145
- Start din egen digitale innsamlingsaksjon ved å sende BØSSE til 2160

Varme møter

Alt kan spørres om så lenge det gjøres med respekt, er utgangspunktet når Dikemark asylmottak får besøk av Menneskebiblioteket med norske kjendiser som bøker. Latteren sitter løst når asylsøkere og kjente nordmenn møtes.

TEKST Sissel Fantoft FOTO Ellen Johanne Jarli

– Det var vondt å høre at de har fått med seg at mange nordmenn er skeptiske til asylsøkere.

– Det er interessant å snakke med mennesker fra ulike deler av verden og høre hva de synes og mener, sier rapper Don Martin.

– Det var vondt å høre de har fått med seg at mange nordmenn er skeptiske til asylsøkere. Jeg forsikret dem om at det slett ikke gjelder alle, forteller Kristin Gjelsvik.

NORSK FOLKEHJELP HAR i flere år drevet Menneskebiblioteket, hvor boksamlingen består av levende mennesker. For første gang er norske kjendiser bøker, og de blir lånt ut til asylsøkere fra ulike steder i verden på mottaket i Asker.

At tiltaket er populært, vitner det store oppmøtet om. Beboere fra Afghanistan, Syria, Irak, Somalia og Eritrea kommer for å låne en norsk kjendis.

– Vi i Norsk Folkehjelp tror på at det er mennesker som forandrer verden. Men vi gjør det ikke alene; vi må bli kjent med hverandre. Jeg kan ha mange fordommer mot mennesker jeg ikke har møtt, og det gjør at jeg blir usikker. Hvem er de? Hva tror de på? Når jeg setter meg ned og snakker med dem, finner jeg ofte ut at vi har mer til felles enn det jeg forestilte meg, sier generalsekretær Sunniva Ørstavik i Norsk Folkehjelp.

TRE NORSKE KJENDISER

Denne dagen har Norsk Folkehjelp invitert tre norske kjendiser for å møte beboerne på Dikemark asylmottak: Sprinter Ezinne Okparaebo, blogger Kristin Gjelsvik og rapper Don Martin. Den fjer-

de boka er kommunikasjonssjef i Norsk Folkehjelp, Håkon Ødegaard.

– Han representerer en helt vanlig norsk mann. Til sammen er disse gjennomsnittsnordmannen, sier Ørstavik.

Bøkene veksler mellom grupper inn delt etter språk. Først får beboerne stille spørsmål, og etterpå kan bøkene spørre beboerne om det de lurte på.

KOMMER GARANTERT TILBAKE

Hver gruppe har en egen tolk, slik at alle kan delta. Spørsmålene dreier seg om alt fra hva unge mennesker i Norge gjør på fritida og hvordan utdanningssystemet i Norge fungerer til hvorfor det er så mange nordmenn som ikke ønsker at mennesker på flukt skal få bli i Norge.

– Det var vondt å høre at de har fått med seg at mange nordmenn er skeptiske til asylsøkere. Jeg forsikret dem om at det slett ikke gjelder alle – vi er mange som er glad for alle de fantastiske og ressurssterke menneskene som kommer hit, sier Kristin Gjelsvik.

Hun er en av Norges mest kjente bloggere og med i TV2-serien *Bloggerne*. Hun har også deltatt i Robinson-ekspe-

disjonen. Nylig reiste hun til Lesbos for å delta i det frivillige arbeidet med å ta imot nyankomne flyktninger.

– Jeg er veldig engasjert i flyktningsspørsmål, og ønsket å se med egne øyne hva som skjer, og gjøre noe mer enn å bare skrive om det. Det var en grusom opplevelse, men samtidig flott å se det fantastiske arbeidet som de frivillige gjør. Jeg har lenge tenkt på å gjøre noe på mottak her hjemme, derfor nølte jeg ikke et sekund da denne forespørselen kom, sier Gjelsvik, som også har begynt på arabiskkurs for å kunne kommunisere enda bedre.

– Beboerne forteller at de hver onsdag arrangerer kafé her, så jeg kommer garantert tilbake, for dette har vært en fin opplevelse. Men det er deprimerende å se de slitne bygningene asylsøkerne bor i – ingen nordmenn ville bodd slik! Jeg har spurt om jeg kan få en omvisning, slik at jeg kan formidle situasjonen til dem som følger bloggen min, sier hun.

STOR PÅVIRKNINGSKRAFT

At en populær blogger som Kristin Gjelsvik har påvirkningskraft, er en av kom-

Sprinter Ezinne Okparaebo lærte mye selv av å være med på Menneskebiblioteket.

mentarene under blogginnlegget hennes fra Dikemark mottak et eksempel på:

«Kjære Kristin – det er faktisk takket være deg at jeg fullstendig har endret mening om hele denne flyktningssituasjonen. Så det nytter altså, den jobben du gjør. Før var jeg veldig negativ, men du har fått meg til å forstå at dette er jo mennesker, akkurat som meg. Tenk om det hadde vært meg. Jeg kribler etter å bidra, så jeg får sette i gang og få gjort noe... tusen takk igjen!!»

– Det er forferdelige omstendigheter som har gjort at disse menneskene måtte flykte fra hjemmene sine. All ære til Norsk Folkehjelp for den strålende innsatsen de gjør. Det er en fantastisk organisasjon, og jeg er så glad for å være her i dag, sier Gjelsvik.

– EGENTLIG ER VI GANSKE LIKE

Også Ezinne Okparaebo er glad for at hun takket ja til å være bok i Menneskebiblioteket.

– Jeg fikk veldig gode og interessante spørsmål. Jeg kom selv til Norge fra Nigeria da jeg var ni år gammel, så jeg har også erfart hvordan det er å komme til et nytt land. I tillegg til å svare på spørsmål har jeg lært mye i dag, sier hun.

Don Martin mener at Menneskebiblioteket er et godt tiltak.

– Det er interessant å snakke med mennesker fra ulike deler av verden og høre hva de synes og mener, sier han.

Somaliske Halimo Salad fikk svar på flere ting hun lurte på fra kjendisbøkene.

– Vi som bor her på mottaket kjenner ikke så mange nordmenn, så det var veldig hyggelig å snakke med dem. Vi tror gjerne at vi er veldig forskjellige, men når vi sitter sånn og snakker sammen, så finner vi ut at vi egentlig er ganske like.

Blogger Kristin Gjelsvik engasjerer seg sterkt for flyktninger, og var glad for å kunne bidra under Menneskebiblioteket på Dikemark.

Stort frammøte for anledningen. Senere i år vil mottaket invitere naboene til åpen dag, og håper at minst like mange møter opp da.

Høytidelig åpning av asylmottak

TEKST OG FOTO Hilde Sofie Pettersen

Barna sang, og varaordføreren klippte snora. Dermed ble Lysaker transittmottak offisielt åpnet.

LYSAKER TRANSITTMOTTAK

Asylmottaket på Lysaker driftes av Norsk Folkehjelp på oppdrag fra UDI, og er et transittmottak med plass til 530 beboere. Mottaket åpnet januar 2016, vel én måned etter at planleggingen startet.

– **VI ER VITNER** til den største flyktningkrisen siden andre verdenskrig. Vi kan hjelpe, og vi skal hjelpe, sa varaordfører Ole Kristian Udnes fra Bærum Høyre i sin tale til de frammøtte.

På listen over inviterte stod representanter fra kommune, sivilforsvar, politi, brannvesen, huseieren Oslo areal og utallige andre samarbeidspartnere som hadde deltatt i etableringen av mottaket, inkludert en rekke frivillige aktører.

– De frivillige tok kontakt allerede før vi rakk å åpne dørene her. Nå har folk fra over 20 ulike organisasjoner engasjert seg, sa Tom Hjertholm, lederen for flyktning- og integreringsenheten i Norsk Folkehjelp.

Marit Hernæs fra Norsk Folkehjelp Asker og Bærum holdt et innlegg på vegne av alle frivillige, og roste samarbeidet mellom de ulike organisasjonene.

– Mange av dem som i dag er ansatt her på Lysaker har selv kommet til Norge

som flyktninger og bodd på mottak. Vi som engasjerer oss, ser på asylsøkerne som ressurser, understreket hun.

TAKKET KOMMUNEN

Både Hjertholm og mottaksleder Edin Krajisnik rettet en stor takk til kommunen for å ha strukket seg langt for mottaket og beboerne, blant annet ved raskt å tilby barna skoleplass.

– Jeg vil også rette en takk til dere som bor her fordi dere deltar aktivt i å skape et best mulig miljø, også gjennom praktiske gjøremål, sa Krajisnik.

– Nå har barna på mottaket sunget for oss på norsk – og de har vært i Norge bare noen uker. Det syns jeg tyder på stort pågangsmot, sa Hjertholm.

Til slutt holdt syriske og irakiske musikere konsert, og asylmottakets kantine ble omgjort til dansegulv for de aller modigste.

En kvinne henter vann fra en bekk utenfor landsbyen Tsemere i Amhare-regionen i det nordlige Etiopia.

De fattige blir hardest rammet av El Niño

Denne sesongens El Niño ser ut til å være den sterkeste og mest ødeleggende på mange tiår. I land som allerede er rammet av globale klimaendringer, kan dette værphenomenet gjøre enorm skade.

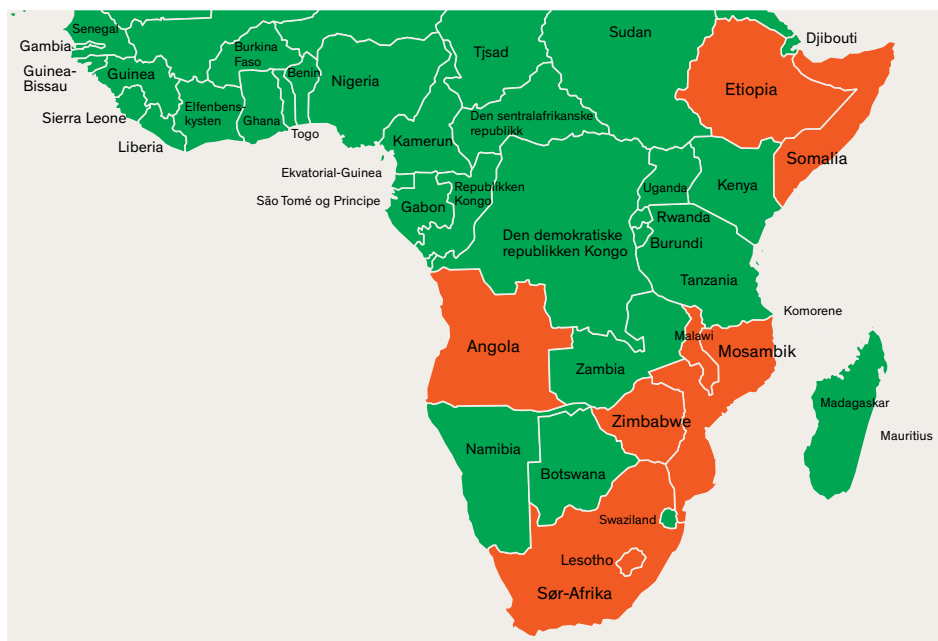
TEKST Kari Nøst Hegseth FOTO REUTERS/Katy Migiro

VÆRFENOMENET OPPSTÅR PÅ grunn av oppsamling av varmt vann i Stillehavet som igjen påvirker jetstrømmene som farer over kloden. Dette skjer med to til ti års mellomrom. Det kan være vanskelig å forutse effektene som varierer i styrke og bringer med seg både flom og tørke.

Mens Sør-Amerika dette halvåret har opplevd ødeleggende flom, er effekten motsatt på deler av det afrikanske kontinentet. Sesongens El Niño har forverret en allerede alvorlig tørke i land som Etiopia, Sør-Afrika, Lesotho, Mosambik, Zimbabwe, Somalia, Malawi og Angola.

KATASTROFEVARSEL I ETIOPIA

Etiopia er det landet i Afrika som er hardest rammet denne gangen. Etiopia hadde allerede opplevd sviktende nedbør gjennom 2015, og var langt inne i en alvorlig tørkeperiode da El Niño brakte den kanskje verste tørken på 50 år over deler av det østafrikanske landet. FN rapporterer at en firedel av Etiopias dis-

trikter er i krise, og at så mange som 10,2 millioner nå kan stå i fare for å sulte. Behovet for humanitær bistand er tredoblet siden starten av 2015.

Verst har det gått ut over de rurale områdene der befolkningen lever av jordbruk og husdyrhold. Jorda har tørket ut; vannkildene har skrumpet inn og forsvunnet helt. Kornåkrene og beitemarkene har visnet, og husdyr dør i titusentall. Folket har mistet sine eneste kilder til mat og inntekt, og tusenvis har blitt tvunget til leirer for internt fordrevne, der de er avhengig av vann- og matleveringer fra etiopiske myndigheter, Verdens Matvareprogram og internasjonale hjelpeorganisasjoner.

– Denne krisen er ikke bare en matvarekrise – den er mest av alt en levekårskrise, sier lederen for Etiopia-programmet til FNs organisasjon for ernæring og landbruk (FAO), Amadou Allahoury Diallo.

KONKURRERER OM PENGENE

Norsk Folkehjelp er til stede i Etiopia, og landdirektør Kjetil Østnor forteller at målet er å være et supplement til det arbeidet som etiopiske myndigheter og Verdens matvareprogram gjør.

– Sammen med Kirkens Nødhjelp, Flyktninghjelpen og Utviklingsfondet vil vi konsentrere oss om vannforsyning og bistand til såkorn og dyrehold. Etiopiske myndigheter har bidratt med mye penger selv, og tar situasjonen veldig alvorlig.

FN har sammen med internasjonale partnere startet en 90-dagers kampanje

for å samle inn 700 millioner dollar som ennå mangler for å stanse de langsiktige konsekvensene av tørken. De fire norske organisasjonene har søkt om 56 millioner kroner fra den norske staten, men det er hard konkurranse om pengene.

– Det er en utfordring når donorene har så mange konflikter som skal prioriteres. I Syria, Irak, Jemen og Sør-Sudan er det også alvorlige kriser, derfor er det vanskelig for de tørkerammede landene å bli prioritert. Vi er urolige for at vi ikke vil få nok penger til å gjøre en så god innsats som vi burde, sier Østnor.

TRUER REGIONAL MATVARESIKKERHET

Også Sør-Afrika har blitt rammet hardt, med vidtrekkende konsekvenser. Landet har opplevd tørke siden 2013, og også her har El Niño forverret en allerede alvorlig situasjon. Dette skaper ringvirkninger i resten av regionen, forteller Norsk Folkehjelps regionale direktør for Sørlige Afrika, Trygve Augestad:

– Det anslås at omtrent 30 millioner mennesker kan stå i fare for å mangle mat. Sør-Afrika er en stor lokal eksportør som nå ikke engang klarer å produsere nok mais til eget behov, og må ty til dyrere import. Dette forverrer også forholdene i nabolandene, særlig Zimbabwe, Botswana, Namibia og Angola, som er avhengig av import av mais fra Sør-Afrika eller Zambia, der situasjonen den samme.

Som vanlig er det de svakeste som rammes hardest, fortsetter Augestad:

– Økt pris på mais går mest ut over dem som har lite fra før. Det er fattigfolk som blir hardest rammet av klimaendringene, selv om de nok har minst ansvar for dem.

LANGSIKTIGE KONSEKVENSER

De umiddelbare farene ved mat- og vannmangel er åpenbare, men Verdens matvareprogram varsler om at redusert matinntak, feilernæring og forurenset vann også bringer med seg alvorlige langsiktige helsekonsekvenser. Augestad forteller om utbrudd av tyfus i Zimbabwe, og om problemer for den store hiv-positive befolkningen i regionen:

– Hiv og aids er jo et kapittel for seg. Etter mye fornektelse fikk ble disse medisinene endelig tilgjengelig og gratis for folk. Om de ikke spiser eller drikker samtidig som de tar medisinene, vil det føre til alvorlige helseplager.

Augestad er også bekymret for de langsiktige konsekvensene for matvareproduksjonen.

– Siden maishøsten og andre avlinger har sviktet i år, er det utrolig viktig at bøndene får tillit til at det ikke blir sånn til neste år. Hvis de av frykt for tørken velger å ikke plante i oktober, kommer det til å bli enda verre i 2017. Vi må investere i klimasmart konserveringsjordbruk som er mer motstandsdyktig mot tørke, sier Augestad.

DEN NYE NORMALEN

Den britiske hjelpeorganisasjonen Oxfam er blant dem som tar til orde for at situasjonen i Øst- og Sørlige Afrika ikke lenger er en unntakstilstand. De mener at dette er den nye normalen, en permanent tilstand verdenssamfunnet må være klar til å håndtere. Norsk Folkehjelps landdirektør i Etiopia sier seg enig i dette:

– Tidligere var det sju til ti år mellom hver tørkeperiode; nå kommer de oftere og oftere. Det er helt klart at klimaendringer er en del av bildet, og at Etiopia er et av landene som får merke konsekvensene, sier Kjetil Østnor.

Nettopp derfor er det langsiktige arbeidet er like viktig som nødhjelpen, fortsetter Østnor:

– Nå må vi først og fremst konsentrere oss om å redde liv. Men på lengre sikt vil mye av vårt arbeid dreie seg om å styrke lokalsamfunnenes egen motstandskraft mot tørke.

Folkehjelpas Nestor

Etter 25 år i Folkehjelpas tjeneste i Latin-Amerika er Nestor Napal også svært opptatt av organisasjonens arbeid i Norge – særlig det som gjøres for flyktninger.

TEKST Hilde Sofie Pettersen

NORSK FOLKEHJELP I EL SALVADOR OG PÅ CUBA

I El Salvador har Norsk Folkehjelp støttet folkelige organisasjoner siden midten av 80-tallet, og har hele tiden hatt nær kontakt med den tidligere motstandsbevegelsen FMLN. Nå støtter Folkehjelpa opp om organisasjonenes deltakelse på kommunenivå og politisk påvirkningsarbeid nasjonalt. På Cuba støtter Norsk Folkehjelp organisasjoner som arbeider med nye former for sosial deltakelse, politisk skoling, desentralisering og matproduksjon.

– **DU HAR VEL** ikke tenkt at jeg skal snakke mer om meg selv?

Nestor humrer. Den litt hese stemmen er lav. Han har fortalt om hvordan han midt i tjuårene, rett etter at han var ferdig med universitetsutdannelsen sin i økonomi, måtte flykte fra Argentina. Alene. Han hadde engasjert seg på venstresida i studentpolitikken, og statskuppet i 1976 satte ham i livsfare. Det skulle bli starten på en lang reise som også førte ham til Norsk Folkehjelp.

FRA FLUKT TIL FLUKT

Første stopp ble Bolivia.

– Jeg kjente ingen der, bortsett fra en jeg hadde studert sammen med.

Etter å ha reist med tog i to dager, ankom unge Nestor den bolivianske hovedstaden La Paz, og fant fram til vennens hus.

– Det anslås at rundt 30 000 mennesker forsvant i Argentina på den tida. De ble drept, sier Nestor alvorlig.

Han hadde flyktet i tide. Så kom statskuppet i Bolivia, hvor det argentinske regimet også deltok.

– Vi som kom fra Argentina ble bedt om å forlate landet innen 24 timer. Jeg

Nestor Napal sammen med en representant fra Comandos de Salvamento i El Salvador, en redningsorganisasjon Norsk Folkehjelp har samarbeidet med siden 1983.

FOTO: Ivar Christiansen

hadde et hus, jeg hadde jobb og jeg hadde en kjæreste. I løpet av ett døgn tok alt slutt.

Nå gikk ferden til Nicaragua.

– Jeg visste ikke hvor Nicaragua var engang, humrer han i dag.

Da han kom fram var det blitt november. Dette var i 1980, ett år etter sandinistrevolusjonen. Reisen hadde tatt seks måneder.

– DET VAR NOE SOM BARE SKJEDDE

I dag koordinerer Nestor Napal Norsk Folkehjelps programmer i El Salvador og på Cuba. I mange år var han ansvarlig for arbeidet i Nicaragua, hvor han fremdeles bor.

– Jeg innså nettopp at jeg har 25-årsjubileum i Norsk Folkehjelp denne måneden, sier han med et snev av forskrekelse, og ler.

Før Nestor begynte i Folkehjelpa, jobbet han for ulike organisasjoner og etter hvert for staten, som koordinator for småskala-industri.

– Jeg hadde aldri trodd at jeg skulle jobbe for en internasjonal humanitær organisasjon som Norsk Folkehjelp. Det var noe som bare skjedde.

Selv om han jobber i en hverdag tidvis fjern fra norske forhold, føler han seg nær arbeidet i Norge.

– Det Norsk Folkehjelp gjør for flyktninger i Norge er lett å relatere til vårt arbeid i Latin-Amerika. Folk ønsker å leve under bedre forhold, og dersom de kan hjelpes der de er, trenger de ikke å flykte. Men når folk først må flykte, burde de tas imot på en respektfull måte.

Nestor peker også på det tette båndet mellom den salvadoranske redningsorganisasjonen Comandos de Salvamento og Norsk Folkehjelp Sanitet.

ETT SKRITT FRAM, TO TILBAKE

Etter 25 år med Norsk Folkehjelp har Nestor opplevd både medgang og motgang. I begynnelsen av mars i år skjedde det noe som definitivt hører til sistnevnte kategori: Den honduranske menneskerettighetsaktivisten Berta Cáceres, som Norsk Folkehjelp har samarbeidet med i en årrekke, ble drept.

– Jeg har kjent Berta i ti år. Vi var alle klar over at hun var utsatt for trusler, men trodde at hun var beskyttet gjennom å være så kjent, også internasjonalt.

Drapet føyer seg inn i rekken av flere drap på menneskerettighetsaktivister i Honduras og i resten av Latin-Amerika, regionen som ifølge Global Witness er farligst i verden for folk som jobber med landrettigheter og miljø, slik Cáceres gjorde.

– Det er ikke så lett å si noe generelt. De siste 15 årene har land som Bolivia, Venezuela, Ecuador, Argentina og Brasil hatt progressive myndigheter som defi-

Nestor Napal sammen med medlemmer i jordbrukskooperativet Serafin Garcia i Sabanilla som er medlem av ANAP, en av Norsk Folkehjelps partnere på Cuba.

FOTO: Torunn Aaslund

nitivt har forbedret situasjonen for både de fattige og for aktivistene. I andre land har vi de siste årene sett tilbakeskritt. Noe skyldes økonomi, og noe politiske feilgrep, sier Nestor.

FARLIGERE Å HEVE STEMMEN

Honduras er ett av landene som ikke har hatt noen store omveltninger av positiv art.

– Honduras, Guatemala, Columbia og Peru har alle høyrevridde regjeringer og opplever en stadig større involvering fra gruveindustrien på bekostning av folks landrettigheter. Det fører selvsagt også til større folkelig motstand, i mange tilfeller har det blitt enda farligere for aktivister å heve stemmen, sier Nestor.

Han er ikke i tvil om at det bare er å brette opp ermene og fortsette arbeidet.

– Når Berta Cáceres kunne bli drept, er alle i fare. Vår jobb framover blir særlig å ta vare på våre partnere. De er i første linje og er utsatt for størst risiko. Men vi må også passe på våre egne ansatte.

Nestor Napal håper det internasjonale samfunnet holder presset oppe framover, slik at sikkerheten til aktivistene i Latin-Amerika forblir i verdens søkelys.

– De som drepte Berta hadde nok ingen anelse om hvor raskt nyheten om hennes død skulle spre seg.

Da Berta Cáceres ble stedt til hvile hadde tusenvis av mennesker fra hele verden møtt opp. Mange av de frammøtte bar hodeplagg med påskriften «Vi er alle Berta Cáceres».

Jeg heter Khalid.
Jeg er 24 år.
Jeg flyktet fra Syria
og har bodd på
dette asylmottaket
i tre måneder.
Jeg flyktet fra Syria
i tre måneder.

Sunn

Dagene er lange.
Dagene er lange.
Jeg venter på å få
asylsøknaden min
behandlet.
Jeg ser på barna
der ute som spiller
i siraler.

Familien min er
fremdeles fanget
i Damaskus.
Ser dere senere.
Jeg begyrrer
meg for den
liver eneste dag
Jeg savner dem
alle sammen
veldig mye.

Her har jeg en
annen familie-
en familie av
flyktninger.

Bosniere, Kosovare, Kunder, Somaliere -
vi kommer fra hele verden.

Har du fyr,
Abdi?

Bare beklav
dem, kompis

Jeg går en tur. Er
lei av å sitte inne.

Ser deg senere

Hei Khalid!

Det er ikke mye her
ute. Bortsett fra trær.

Jeg kommer fra en vanlig
middelklassefamilie. Jeg studerte
ekonomi på universitetet.
Vi hadde et fint hus og en ny bil.
Jeg likte å danse og drive i helgene.

Vi levde...

Vel, jeg antar dere
ser på dette som
en "vakkert" livstil.

Vi var selvfølgelig relativt heldige.
Men selv vi velstående syriere kunne
gjerne glemme at vi bodde i et forgiftet bur.

Asså holdt landet - et jerngrep.
Prisen for friheten vår var høy

Vi måtte gjøre oss selv døde, stumme og blinde
overfor forsvinninger, drep og tortur.

Undertrykkelse
av all motstand

Så startet den arabiske våren.
Den bragte den berusende
følelsen av å...

forandring kunne
være mulig.

Jeg deltok i demonstrasjonene - men holdt det hemmelig for familien. Moren min
ville seerret meg inn på rommet mitt for å besøkke meg. Vi marsjerte i en eneste
stor enhet. Da sikkerhetsstyrkene skjønte oss, forsterket det vår motstand...

Da Gaddafis fallt ble vi. Det føltes sikkert at
vesten ville støtte oss slik de hadde gjort for libyerne.

Fotografering var hobbyen min så jeg
begynte å ta bilder fra demonstrasjonene
og massakrene. Jeg sendt bildene til
mediene slik at verden kunne få se...

Jeg trodde jeg kunne
gjøre en forskjell

En kveld gikk jeg opp på taket til en
høy bygning for å ta bilder -

Men jeg ble oppdaget
av Assad's hjerteringer

Jeg hørte roping bak meg -
"Henda i været"

Det var ingen steder å komme
bortsett fra å hoppe fra taket

Jeg vurderte det

– Sårene vil aldri gro

Før borgerkrigen i Syria levde Mohammed Obada Ajaj (24) et bekymringsløst liv med økonomistudier, venner og fester i Damaskus. Nå sitter han alene i en leilighet i Valdres, preget av minnene om grusom tortur og en livsfarlig flukt, og frykten for hva som vil skje med familien hjemme i Syria.

TEKST Sissel Fantoft FOTO Ellen Johanne Jarli

Tegneseriens Khalid heter i virkeligheten Mohammed Ajaj. Selv om han nå bor trygt i Norge synes han livet fremdeles kan være vanskelig.

MOHAMMED OBADA AJAJ møter oss med et varmt smil, og fryder seg over snarturen til Oslo.

– Jeg er en skikkelig bygutt, og elsker liv og røre, folk og trafikk rundt meg. Det får meg til å føle meg hjemme. Det føles godt med et avbrekk fra stillheten i Valdres, sier den høyreste unggutten.

Han ser ut som en helt vanlig 24-åring, og smilet er aldri langt unna.

– Jeg ser frisk ut på utsiden, men sårene jeg har innvendig vil aldri gro. Til det har jeg sett og opplevd altfor mye grusomt, sier han stille.

Mohammed er en ivrig fotograf, og da demonstrasjonene mot Baath-regimet til Bashar al-Assad startet i 2011 bestemte han seg for å dokumentere brutaliteten som regimet møtte de fredelige demonstrantene med.

– Ifølge de syriske statsmediene fantes det ingen demonstrasjoner, derfor ville jeg dokumentere hvordan regimet drepte vanlige mennesker som bare ønsket seg frihet og demokratiske rettig-

heter. Jeg filmet demonstrasjonene og sendte klippene til tv-kanalen Al-Jazeera slik at sannheten kunne komme ut. Jeg visste at det var farlig, men jeg kunne ikke sitte stille og se på det som skjedde, forteller han.

LANGVARIG TORTUR

Mohammed er en av tre syriske flyktninger som har fått dokumentert sin flukt fra Syria til Norge gjennom tegneserien *Den farlige reisen*. Historien hans er hjerteskjærende, men dessverre langt fra enestående.

– Assads sikkerhetsstyrker var ute etter meg. De var flere ganger hjemme hos meg, og det tok ikke lang tid før jeg ble arrestert sammen med min beste venn Mustafa. Vi ble ført til det beryktede underjordiske torturfengselet Bygning 215 i Damaskus, forteller han.

Her ble de utsatt for hard tortur for at de skulle angi sine venner. Vennen Mustafa døde av torturen.

– Da mistet håpet, og ønsket bare å

dø jeg også. Jeg hadde aldri trodd at jeg skulle slippe levende ut derfra, men faren min har jobbet i militæret og visste hvem han skulle bestikke for å få meg ut, sier han.

Faren betalte 50 000 dollar for å få Mohammed ut av fengselet. Etter måneder med grusom behandling fikk han lov til å reise hjem til familien sin i Daraa sørvest i Syria.

Det var her han vokste opp, sammen med mor, far, tre brødre og tre søstre.

– I flere måneder var jeg der mens familien pleide meg. Jeg var så syk og skadet etter oppholdet i fengselet, sier han.

MISTET HÅPET

Opprøret mot Assads regime hadde sitt utspring i Daraa, derfor ble byen utsatt for harde angrep fra regimets styrker.

– Store militære kjøretøyer rullet gjennom gatene, og bombene haglet fra flyene over byen. De kunne slippe flere hundre bomber på en dag, og siden bombene var fylt med eksplosiver, ble de som

«De kunne slippe flere hundre bomber på en dag, og siden bombene var fylt med eksplosiver, ble de som ble truffet sprengt i filler. Jeg så flere av mine familiemedlemmer bli drept».

ble truffet sprengt i filler. Jeg så flere av mine familiemedlemmer bli drept, blant annet fetteren min, forteller Mohammed.

Da sikkerhetsstyrkene på ny jaktet på ham, skjønte han at han måtte komme seg vekk.

– Jeg mistet siste rest av håp om en fredelig løsning for Syria da min mor ringte meg en dag jeg var ute og fortalte at soldater fra både regimet og representanter fra den al-Qaeda-tilknyttede Jabhat al-Nusra – den såkalte Nusra-fronten – hadde vært hjemme hos oss og lett etter meg, sier han.

Nusra-fronten var i utgangspunktet i opposisjon til regimet, men har også samarbeidet med Assad.

– De er islamistiske ekstremister som mener at islam er den eneste rette vei. Siden jeg tidligere hadde hatt venner med alle slags religiøse og kulturelle bakgrunner, oppfattet de meg som en trussel. Da min mor ringte, sa hun: «Nå må du flykte, det er altfor farlig for deg å bli værende i Syria.»

FARLIG FLUKT

Mohammed dro alene, først over grensa til Libanon, og så videre med fly til Egypt.

– Fetteren min studerte i Egypt, og jeg tenkte at jeg ville søke om å få fortsette studiene mine der, forteller Mohammed.

Etter at president Hosni Mubarak gikk av i 2011 og islamistiske partier overtok makta i Egypt, var det imidlertid vanskeligere for syrerere å få studere der. Derfor måtte Mohammed komme seg videre.

– Jeg ble med 200 mennesker som dro fra Egypt gjennom ørkenen til Libya.

Vi reiste først med minibuss, men da vi kom til minelagte områder måtte vi gå. Det var den aller tøffeste delen av flukten min. Bare 24 av oss nådde fram til Libya. Resten hadde snudd underveis fordi forholdene var så tøffe, og fordi de var redd for minene, forteller han.

Fra Libya reiste Mohammed videre med båt over Middelhavet til Italia.

– Vi var 300 mennesker fra blant annet Syria, Palestina, Eritrea og Sudan som tilbrakte tre dager ombord i en gammel trebåt. Det var en farlig reise, og vi var veldig glade da vi kom i land i Italia, sier han.

Mohammed ønsket å reise videre til England, hvor han har en onkel.

– Men jeg fikk vite at det var vanskelig å reise gjennom Frankrike, derfor valgte jeg å bli med en nordafrikansk menneskesmugler som kunne ta meg med gjennom Østerrike, Tyskland, Danmark, Sverige og til Norge. Jeg ante ikke hvor Norge var. Jeg hadde lest om Osloavtalen i skolebøkene, men visste ikke at Oslo lå i Norge, forteller han.

BEKYMRET FOR FAMILIEN

Da han endelig kom Norge, bodde Mohammed først på mottak i Oslo, og deretter i Fredrikstad og Valdres.

– Jeg trivdes veldig godt i Fredrikstad, der hadde jeg venner fra Syria, Norge og andre land. Jeg begynte å lære meg norsk og kunne holde på med aktiviteter jeg liker, som å svømme og trene, sier han.

Da Mohammed fikk innvilget oppholdstillatelse i Norge, ble han bosatt i Øystre Slidre kommune i Valdres. Her bor han nå, i en leilighet på en gård langt fra folk.

– På stedet jeg bor er det bare seks hus med flere kilometer imellom. Det finnes ingen butikk, ingen aktiviteter, ikke noe tilbud, sier han.

Hver dag reiser Mohammed halvannen time hver vei med buss til Leira for å følge introduksjonskurset.

– Det er mange elever der, og flere er analfabeter, så nivået på undervisningen er helt grunnleggende. Nynorsken er også svært vanskelig og forvirrende. Jeg lærer mer norsk på egen hånd, men jeg reiser dit fordi jeg er nødt, ellers mister jeg rettighetene mine. Og så er det godt å treffe andre mennesker. Det er ikke bra for meg å sitte for mye hjemme alene, sier han.

På grunn av ustabilt internett i Syria kan det gå måneder mellom hver gang Mohammed snakker med familien.

– Det er forferdelig vanskelig å bekymre seg sånn over dem der hjemme. Nå har det blitt mye vanskeligere å komme seg ut, og foreldrene mine sier at de heller vi dø i Syria enn å forsøke å flykte slik situasjonen er nå. Jeg drømmer om fred og demokrati i Syria slik at jeg kan reise hjem og hjelpe til med å bygge opp landet mitt. Men jeg har ingen tro på noen snarlig løsning, sier han.

– For min egen del håper jeg at jeg en dag kan fortsette studiene mine her i Norge og kanskje flytte tilbake til Fredrikstad. Men det er lenge til, først må jeg fullføre introduksjonskurset og Bergens-testen (test i norsk, høyere nivå), og så må jeg få vitnemål fra videregående skole. Jeg håper jeg klarer det, sier Mohammed Obada Ajaj.

Mohammed drømmer om fred og demokrati i Syria. Da vil han reise hjem og hjelpe til med å bygge opp igjen landet.

Om privilegier

I det siste har jeg tenkt en del på begrepet «privilegier». Innvandringsministeren har nå presentert 40 innstrammingsforslag i asylpolitikken, som vil føre til en enda mer usikker og utrygg hverdag for barn og familier på flukt fra krig og konflikt. Mange har kommet med støtteerklæringer til Listhaug. De mener det er bare rett og rimelig at folk på flukt behandles annerledes enn folk med norsk pass. Eller, vent, har du norsk pass, men heter Fatima er det også greit at du blir behandlet annerledes.

Hva har dette med privilegier å gjøre? Forskeren Michael Kimmel sier: «Privilegier er usynlige for dem som har dem.» Jeg tenker for eksempel sjelden over hudfargen min i hverdagen, at jeg er en slags agnostiker, har en heterofil orientering eller at jeg ikke trenger å bekymre meg om jeg kommer meg opp i andre etasje i en bygning hvor jeg ikke vet hvor heisen er.

Hadde jeg derimot hatt litt mer melanin i huden, gått med sjal på hodet, vært lesbisk eller hatt nedsatt funksjonsevne, hadde det mest sannsynlig preget hverdagen min og hvordan andre mennesker forholdt seg til meg. Og selvfølgelig, hvordan politikere omtalte meg og andre de tenkte tilhørte samme gruppe som meg. Jeg er privilegert som ikke opplever dette i hverdagen min.

Når jeg leser leserinnlegg og kommentarfelt tenker jeg at de som skriver at flyktningene kommer for å snylte på velferdsstaten, ta for seg av godene og ødelegge norsk kultur og norske verdier, ikke ser sine egne privilegier. De tar dem for gitt.

Til sammenlikning: Hvite mennesker i sørstatene i USA tok det for gitt at de var overlegne og hadde rett til goder som svarte mennesker ikke hadde. Da raseskillet ble utfordret, vakte det sterke reaksjoner, fordi hvite mennesker opplevde det som om noe ble tatt fra dem.

Noen tror at dersom Norge gir innvandrere og asylsøkere samme rettigheter som folk ellers har, vil Kari og Ola miste sine goder. Dette oppleves som urettferdig og utløser sterke og negative følelser – som politikere dessverre ser ut til å utnytte til politisk oppslutning.

Min appell er derfor at vi som engasjerer oss for flyktninger og mangfold, og mot fordommer og rasisme, i større grad må utfordre privilegiene og forventningene i samfunnet. For er noen mennesker virkelig født med flere menneskerettigheter enn andre?

*Solidarisk hilsen,
Ingrid Aspelund*

TEMA

Hverdagsliv i krig og konflikt

Kvinnene i FNs beskyttelsesleir for sivile i Malakal risikerer livet hver dag når de må forlate leiren for å samle ved og skaffe mat.
FOTO: Charles Lomodong

Sør-Sudan i krise

Sør-Sudan ble uavhengig 9. juli 2011 etter flere tiår med borgerkrig, en krig som etterlot seg millioner av døde. Folket frydet seg og feiret at landet var blitt uavhengig, og hele verden applauderte verdens yngste land.

TEKST OG FOTO Charles Lomodong

I **BEGYNNELSEN** AV 2013 oppsto det politisk spenning mellom president Salva Kiir og tidligere visepresident Riek Machar. Spenningene endte i åpen konflikt 15. desember 2013 i hovedstaden Juba.

Konflikten spredte seg raskt til andre deler av landet, og det dannet seg etniske fraksjoner lojale til president Salva Kiir – etnisk dinka, og tidligere visepresident Riek Machar – etnisk nuer. Konflikten satte de to gruppene opp mot hverandre, og rammet etter hvert hele landet. Etter bare to korte år med uavhengighet, var Sør-Sudan tilbake i en blodig borgerkrig.

Ifølge statistikk fra FN i Sør-Sudan (UNMISS) er det i underkant av 190 000 sivile som ber om beskyttelse fra FN. I tillegg har krigen drevet anslagsvis 2,1 millioner mennesker på flukt som har behov for nødhjelp.

I Malakal, hovedstaden i Upper Nile State, var det ved utgangen av mars 40 448 internt fordrevne i FNs beskyttelsesleir for sivile. 18. februar 2016 oppsto det skyting inne i leiren. Det var angivelig pro-regjeringssoldater eller militsgrupper som gjennomførte målrettede drap

og organisert nedbrenning av hjemmene til utvalgte familier. Over 35 mennesker ble drept, og mange flere såret under angrepene.

Hazel De Wet, regionskoordinator for UNMISS i Malakal, kan ikke kommentere disse angrepene, fordi saken er under etterforskning. FNs generalsekretær Ban Ki-moon har nedsatt en undersøkelseskomite for å finne ut hva som skjedde.

TRENGER EN FRED SOM HOLDER

– Det viktigste nå er å skape trygghet for de internt fordrevne i Malakal, sier De Wet. – Vi må få til en gjennomføring av fredsavtalen, slik at de kan vende tilbake til sine normale liv. Sør-Sudan trenger en fred som holder, sier hun.

– Leirer som skal beskytte sivile er bare ment som midlertidige tiltak. Det er derfor det er så viktig å få til en varig fredsavtale, slik at den unge generasjonen kan vokse opp i et fredelig samfunn. De er landets framtid og trenger fred for å gjøre Sør-Sudan til et lykkelig og framgangsrikt land.

– Krigen har ødelagt alt

TEKST OG FOTO Charles Lomodong

Appell har møtt noen av de sivile som har søkt FNs beskyttelse i Malakal og spurt dem om hvordan krigen har rammet dem.

190 000 mennesker bor i UNMISS' beskyttelsesleirer for sivile i Sør-Sudan.

NYATHOU ALWOK

Nyathou Alwok kommer fra byen Malakal og kom til beskyttelsesleiren for sivile etter at konflikten nådde byen i desember 2013. Hun bor sammen med sine tre døtre. Tre ganger denne uka har hun vært i skogen for å hente ved.

– Jeg går selv. Dersom jeg sender ut de unge døtrene mine, er jeg redd for at de kan bli drept eller voldtatt, sier Nyathou. Jeg er eldst og det er tryggere for meg.

GISMA ADWOK

Gisma Adwok er opprinnelig fra Malakal. Hun kom til beskyttelsesleiren i desember 2013, og bor nå her med sine sju barn. Etter angrepet i februar 2016 mistet familien igjen hjemmet sitt da det ble antent inne i leiren.

– Vi var alle glade; vi hadde ingen problemer. Vi kunne spise, vi kunne gå på jobb og ungene kunne gå på skolen. Vi passet våre egne saker og nøt livet. Vi hadde ingen problemer med hverandre. Nå er livet vanskelig. Vi vil ha en slutt på dette; vi ønsker å dra tilbake til hjemmene våre og leve som før. Denne krigen er en politisk krig. Den har ødelagt alt.

Barna til Gisma Adwok forsøker å reparere en seng som er hentet ut fra de nedbrente restene av familiens hjem.

NYABANA OYUACH

Nyaban Oyuach er 36 år gammel. Hun kom til leiren i desember 2013, og bor sammen med sine fem barn. Hennes eldste er femten år og den yngste halvannet. Mannen hennes ble drept i krigen.

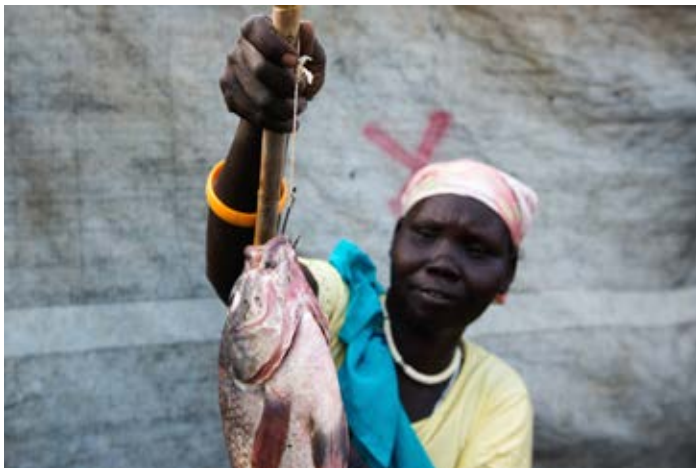
– Livet var bra før konflikten, forteller Nyaban. – Nå kan vi ikke gjøre noe. Før krigen jobbet mannen min, og alle barna gikk på skolen. Vi er ikke fri til å gjøre som vi vil lenger. Og barna her har ingenting å gjøre.

VIVIANA SIMON

Viviana Simon bor sammen med sine fire barn og bestemor i FN-leiren. Hun er opprinnelig fra Wau Shilluk, en liten by ved bredden av Nilen, i Upper Nile State, og har bodd her i elleve måneder. Mannen hennes lever av å lage kull og ble igjen i Wau Shilluk.

– Livet i Wau Shilluk ble vanskelig da krigen kom, forteller Viviana. – Da regnet uteble, fikk vi ikke plantet. Likevel var det bedre enn leiren. Her er det lite mat og lite vann. Vi spiser bare kornet vi får av frivillige organisasjoner. Vi har ingen skole, og barna bare streifer tilfeldig rundt. Det er også noen som dreper andre mennesker her. Folk er lei av krigen.

HØY RISIKO

En kvinne har vært utenfor leiren og fisket. Hun er glad for at hun kom seg av gårde så tidlig, klokka ti om morgenen, slik at hun rakk å komme tilbake før det ble mørkt.

– Det er livsfarlig for kvinner å bevege seg utenfor leiren, sier hun. De som går ut risikerer å bli voldtatt eller kidnappet; i verste fall kan de bli drept. Som oftest er det de eldste kvinnene som forlater leiren for å skaffe ved og mat. De er ikke så utsatt som unge jenter.

Fem år i krig

Konflikten i Syria, som startet som et håp om demokrati våren 2011, har blitt en blodig og kaotisk borgerkrig. Mediene skriver mest om trefninger og flyktningene som har forlatt landet, men de fleste syrere som fremdeles befinner seg i hjemlandet er ikke soldater, de er sivile. Sivildbefolkningen lever i stor nød, men har ikke mistet motstandsevnen og håpet for framtida.

TEKST Helga Forus FOTO REUTERS/Abdalkhman Ismail

SYRIA

250 000
døde

5 år
med krig

7,6 millioner
internt fordrevet

2011

Mars: Folk i Daraa krever løslatelse av politiske fanger. Sikkerhetsstyrker skyter på de fredelige demonstrantene og flere blir arrestert og torturert, noe som fører til protester i hele Syria. President Bashar al-Assad lover demokratiske reformer, samtidig som militæret settes inn for å stanse regimekritiske demonstranter.

Desember: 5000 har mistet livet. FNs høykommissær for menneskerettigheter mener regimets systematiske drap er forbrytelser mot menneskeheten.

2012

Februar: Regimet bomber Homs og andre byer i Syria der opposisjonelle oppholder seg.

Juli: Slaget om Aleppo begynner.

September: Norsk Folkehjelp starter sitt engasjement i Syria.

November: Ulike deler av den syriske opposisjonen erklærer Nasjonal-koalisjonen for de demokratiske kreftene i Syria som representant for det syriske folk.

2013

Mars: Over én million syriske flyktninger.

April: Den islamske staten i Irak og Levanten (IS) etablerer seg i Syria.

Juli: Regimet starter beleiringen av Yarmouk. Hundrevis av sivile dør av sult og sykdom under beleiringen.

August: FNs inspektører konkluderer med at det er blitt brukt kjemiske våpen i Ghouta, Damaskus – mer enn 1000 dør under angrepene.

HADEEL TARRAB ER 28 år og programrådgiver for Masarrat, en av Norsk Folkehjelps partnerorganisasjoner i Syria. Hun kommer fra Aleppo, den største byen i landet. 12. august 2011 brøt det ut demonstrasjoner mot myndighetene flere steder i byen. Hadeel og familien hennes gikk også i demonstrasjonstog mot regimet.

– Da protestene begynte, sluttet jeg på jusstudiene og ble en ivrig deltaker i revolusjonen. Jeg ønsket en demokratisk framtid for Syria. Jeg demonstrerte også fordi jeg i likhet med alle andre syrere var rasende på myndighetene. Bakgrunnen for de første store protestene var myndighetens brutale tortur av barn som hadde protestert mot regimet, forteller Hadeel.

HJELPEARBEIDER PÅ FLUKT

I 2012 nådde konflikten Aleppo for alvor. Siden har byen vært åsted for noen av krigens blodigste kamper, ofte i boligstrøk. Våren 2013 tok den syriske hæren kontroll over den vestlige delen av

Aleppo, mens den østlige delen ble kontrollert av opprørere. Mellom dem ligger et ingenmannsland. Hadeel og hennes familie måtte forlate sitt hjem, og ble flyktninger i eget land.

– Fordi vi hadde deltatt i demonstrasjonene, var det ikke trygt for oss å oppholde seg i et område styrt av regimet, sier hun.

Som internt fordrevet i den opprørskontrollerte delen av Aleppo begynte Hadeel som frivillig hjelpearbeider.

– Masarrat hadde nettopp blitt stiftet, forteller hun. – Nøden var enorm, og det var veldig få hjelpearbeidere der, så jeg følte meg forpliktet til å gjøre en innsats. Søsteren min og jeg meldte oss som frivillige. I Aleppo jobbet jeg mest med å ta vare på foreldreløse barn. Sammen med barna satte jeg i stand et bibliotek der de kunne være. Dessverre ble biblioteket ødelagt av en tønnebombe like etter at det sto klart. Heldigvis var vi ikke der da bomben traff.

4 millioner
flyktet til naboland

1 million
er skadet

400 000
lever i beleirede områder

2014

Januar: Fredssamtaler i Genève bryter sammen. FN-resolusjon krever en slutt på bombing av sivile.

September: USA og fem arabiske land starter luftangrep mot IS rundt Aleppo og Raqqa.

Mai: Regimestyrker gjeninntar det historiske sentrum i Homs fra opprørsstyrker etter tre års beleiring.

2015

Januar: Kurdiske styrker gjeninntar Kobane fra IS ved hjelp av amerikansk luftstøtte.

Mai: IS inntar oldtidsbyen Palmyra.

Juni: FN rapporterer at angrep på sivile bosetningsområder skjer over hele Syria, av de fleste – om ikke alle – stridende parter.

September: Russiske flyangrep mot IS. Bombene rammer sivile syrere i opprørskontrollerte områder.

2016

Februar: Giverkonferanse for Syria i London etter initiativ fra Norge.

Mars: Delvis våpenhvile inngås mellom regimet og mange opprørsgrupper. Borgerkrigen har vart i fem år. Syriske regjeringsstyrker gjeninntar Palmyra fra IS.

Hadeel står foran ruinene av organisasjonen Masarrats kontorer i Aleppo, like etter at området ble truffet av tønnebomber. FOTO: Privat

TERRORBOMBING

I slagene om Aleppo har regjeringsstyrkene møtt internasjonal fordømmelse for sin bruk av tønnebomber mot sivilbefolkningen. Tønnebomber er improviserte våpen. De består av sprengstoff, metallgjenstander og spiker fylt i oljetønner. Bombene blir sluppet fra helikoptre. Dette er våpen som mangler presisjon, og som rammer vilkårlig.

– I begynnelsen av krigen brukte myndighetene granater og lettere våpen, forteller Hadeel. – Jeg var ikke redd for dem. Men da de tok i bruk tønnebombene, satte redselen seg fast i meg. Det er vanskelig å beskrive den skrekkinnjagende lyden av en fallende tønnebombe. Den høres ut som et helikopter, men lyden er mye høyere. Alle løper desperat når de hører denne lyden, uten å tenke. Tønnebombene ødelegger alt rundt seg,

og de som er i nærheten av den har ikke en sjanse. Den ødelegger fire bygninger om gangen. Etter hver tønnebombing fikk jeg en følelse av å ha blitt gjenfødt fordi jeg overlevde.

VILLE BLI IGJEN I SYRIA FOR Å HJELPE

I 2014 kom bombene henne så nært inn på livet at hun ble tvunget til å flykte igjen. En tønnebombe rammet Masarrats kontorer, samme dag som nabolaget hennes også ble bombet. Den intense bombingens lammet all kommunikasjon i byen. Hadeels foreldrene fikk ikke tak i henne, og vandret fortvilet fra sykehus til sykehus på leting etter datteren som de fryktet var død. Virksomheten til Masarrat ble stanset, og foreldrene ville ha Hadeel og resten av familien med til Tyrkia.

– Jeg ville ikke forlate Aleppo; det var foreldrene mine som tvang meg til å dra.

Hadeel sammen med to av Aleppos mange foreldreløse barn.

Jeg ville bli igjen i Syria for å hjelpe. Tre måneder etter at jeg kom til Tyrkia, gjenåpnet Masarrat kontoret sitt i Aleppo. Jeg ville reise tilbake, men familien min nektet meg å dra. Da organisasjonen åpnet kontor i Gaziantep i Tyrkia, dro jeg dit med en gang for å fortsette arbeidet. Familien min dro videre til Tyskland, men jeg nektet å bli med. Jeg ville ikke dra fra arbeidet mitt og landet mitt der det er mennesker som trenger min hjelp.

VIL BYGGE SIVILSAMFUNNET

I Gaziantep jobber Hadeel som programrådgiver; hun starter opp og følger prosjekter i Syria, og skaffer finansiering. Masarrat arbeider med både nødhjelp og utviklingshjelp. De sørger for at de mest sårbare får regelmessige forsyninger av mat, og driver utviklingsprosjekter for jordbruk i mer stabile områder.

Masarrat jobber også med utdanning, med kvinners rettigheter og trygghet, vannforsyninger og med fadderordninger for foreldreløse barn. Behovet for støtte til sivilsamfunnet i Syria er enormt, og organisasjonen har nå 270 ansatte i Syria. De vil bygge et sterkere sivilsamfunn, som kan gi sårt tiltrengt stabilitet og hjelp til en hardt presset befolkning.

– Nå er jeg alene her i Tyrkia. Jeg elsker jobben min og vil ikke forlate den. Ved siden av arbeidet for Masarrat har jeg fått et stipend for å studere på universitetet her. Jeg studerer på kveldstid og håper utdannelsen kan komme til nytte i arbeidet med å gjenoppbygge Syria etter krigen. Kanskje vil det en dag bli fred og demokrati i Syria. Men da må vanlige folk få være med og bygge freden, inkluderer Hadeel.

5 ÅR MED KRIG

Syria

- 250 000 drepte, 1 million skadde (FN-anslag)
- 12,2 millioner har behov for humanitær hjelp inne i Syria (60 %)
- 7,6 millioner er internt fordrevet
- 4,6 millioner lever i områder som sjelden eller aldri nås av humanitær hjelp
- 400 000 lever i beleirede områder
- 4 millioner har flyktet til naboland

Norsk Folkehjelp 2016

- 27 millioner til humanitær bistand inne i Syria
- 10 millioner til humanitær bistand i Libanon
- 1 million til humanitær bistand i Tyrkia
- 2 millioner til deltakelse, påvirkning og organisering

Bidra

Sammen med hjelpeorganisasjonen Masarrat arbeider Norsk Folkehjelp i områder som er stabile nok for mer langsiktige prosjekter, først og fremst innenfor landbruk. For 200 kroner får en familie i Syria nødvendig utstyr til 50 m² kjøkkenhage. På den måten kan familien skaffe seg mat og selge overskuddet lokalt.

Flere av de palestinske barna som spiller fotball i gata har arr fra krigen i 2014.

Sivilbefolkningen hardest rammet av krig og blokade

14. mars, 2016 TEKST OG FOTO Silvia Östberg Morales

NÅR JEG FORLATER kontoret, ser jeg dem – et dusin gutter som spiller fotball litt nede i gata. Målene består av et par flip-flops på den ene siden og en krøllet klut og en stein på den andre. Guttene er glade og begeistret for spillet. Jeg stopper og ser at noen av dem har på seg skjorter fra den spanske fotballigaen. Noen spiller barbeint og noen med bare én sko.

Når den slitte ballen blir sparket ut av «banen», ser de meg. De roper «Hei!», «God morgen!» og «How are you?». Jeg tar sjansen og spør om jeg kan ta et bilde av dem. De poserer gjerne, og enda gladere blir de av å snakke med meg på arabisk! Jeg gir dem tommelen opp når jeg sier, på engelsk, at de spiller bra. De forstår (tror jeg) og ler, og kommer med flere kommentarer fulgt av store smil.

Når jeg ser dem, tenker jeg at barna er de samme over hele verden. Men det er egentlig ikke sant, for disse barna lever i et krigsherjet Gaza. Det blir jeg smertefullt minnet på når de kommer nærmere for å snakke med meg. Jeg ser at to

av dem har flere arr etter granatsplinter i ansiktet. En av dem peker på ansiktet sitt, og vil ikke være med på bildet. Det gjør vondt i sjelen.

I kveld kom enda en påminnelse. Israel avfyrt ni raketter som svar på de fire rakettene som ble avfyrt fra militante på denne siden av muren nord på Gaza-stripen. Minst én av de israelske rakettene landet i et hjem. To søsken døde – en gutt på ti år og lillesøsteren hans som akkurat hadde fylt seks. To barn!

Himmelen er grå i dag, og jeg får det for meg at den også sørger. Som jeg, sørger den over de to barna som aldri mer kommer til å leke, og enda en familie som ble rammet av krig.

Forhåpentligvis vil Norsk Folkehjelps program CPP (Conflict Preparedness and Protection) bidra til å beskytte andre barn i framtida. Krigen og blokaden rammer sivilbefolkningen hardest, selv om de ikke har noe med krigen å gjøre og skal beskyttes, ifølge internasjonal humanitær rett.

Silvia Östberg Morales

SILVIAS BLOGG

Følg Silvias blogg her: blogg.folkehjelp.no/category/i-verden/silvia

Kunnskap og kompetanse kan redde liv

Sommeren 2014: En palestinsk familie ser på et israelsk luftangrep fra ruinene av den 15 etasjer høye bygningen Basha Tower i Gaza by.

– Arbeidet med å forberede folk på krig og konflikt har blitt ignorert altfor lenge. Mange sivile, som kunne – og burde – ha overlevd, har derfor mistet livet, sier Steinar Essen i Norsk Folkehjelp.

TEKST Torunn Aaslund FOTO AP Photo/Khalil Hamra

DEN 50 DAGER lange krigen i Gaza i 2014 drepte 2200 palestinere og såret mange flere. Medisinsk personell som Norsk Folkehjelp har snakket med i Gaza kan fortelle at omtrent 80 prosent av skadene ikke var forårsaket av selve eksplosjonene, men av påfølgende nedfall, splinter og andre fragmenter.

Legene mente også at en stor andel av de sivile som senere døde, kunne vært reddet dersom det hadde vært mulig å få øyeblikkelig hjelp i nærmiljøet.

RUSTET TIL Å OVERLEVE

Norsk Folkehjelp er nå i gang med et pilotprosjekt i Gaza som skal forberede sivile som står i fare for å bli rammet av krig. Gjennom prosjektet *Conflict Preparedness and Protection* skal sivilbefolk-

ningen i Gaza få kunnskap og kompetanse som vil gjøre dem bedre rustet til å overleve. Det kan for eksempel dreie seg om risikovurdering, brannsikkerhet og førstehjelp.

– Hjelpeorganisasjonene har blitt flinke til å forberede folk på naturkatastrofer, og lære dem om adferd og utstyr som kan redde livene deres når slike hendelser inntreffer. Men ingen har tidligere tenkt på å overføre dette til den katastrofen som krig og konflikt er, forteller Steinar Essen som leder avdelingen for humanitær nedrustning i Norsk Folkehjelp.

På grunn av den israelske blokaden er det vanskelig å importere bygningsmaterie- riell til Gaza for å bygge bomberom.

– Vi vil se på muligheten for å utvikle enklere løsninger for å komme i ly for

bomber. Løsningene må kunne produseres lokalt på Gazastripen, sier Essen.

Det er også vanskelig å importere førstehjelpsutstyr. Derfor arbeider Norsk Folkehjelp også med å få produsert annet viktig overlevelsesutstyr lokalt. Det dreier seg om førstehjelpspakker som er særlig egnet til å behandle skader fra eksplosiver, nedfall og splinter, og såkalte «Grab bags» – ferdigpakkede vesker som folk kan ta med seg når de må rømme fra et angrep. Veskene inneholder ladere, lys og annet grunnleggende overlevelsesutstyr.

– Arbeidet med å forberede folk på krig og konflikt har blitt ignorert altfor lenge. Mange sivile, som kunne – og burde – ha overlevd, har mistet livet. Med dette prosjektet ser vi et stort potensial for å redde liv, fastslår Essen.

Rydder miner og byg

Measho Kidanemariam (til venstre), hundefører for Norsk Folkehjelp, med minehunden Rambo og Mohamed Beyele Shikuralahi, hundefører for Norsk Folkehjelp med hunden Hamilton jobber på et minnefelt i Filotambor, Santa Helena. Hittil har de funnet tre miner.

ger fred i Colombia

TEKST Kari Nøst Hegseth FOTO Giovanni Diffidenti

I 40 prosent av Colombias landområder ligger det udetonerte eksplosiver. Landet er et av de mest minerammede i verden – nummer to etter Afghanistan. På 25 år har landminene tatt livet av eller skadet 11 000 mennesker.

KRIGEN, SOM HAR vart i 50 år, kan være på vei mot slutten med fredssamtalene i Havanna. Men de seks millioner fordrevne kan ikke vende tilbake til et normalt liv før det igjen er trygt å gå langs veiene, dyrke jorda eller leke i gresset. I denne delen av fredsprosessen spiller Norsk Folkehjelp nå en nøkkelrolle.

Norsk Folkehjelp leder og koordinerer et unikt prosjekt hvor den colombianske regjeringen og FARC-EP samarbeider om rydding av antipersonellminer, ueksploderte etterlatenskaper etter krigen og andre eksplosiver for første gang i historien.

Pilotprosjektet startet i mars 2015, og inkluderer også den internasjonale Røde Kors-komiteen med deres humanitære rolle, og Norge og Cuba i rollene som garantistland ved forhandlingsbordet.

– På initiativ fra norsk UD og de to partene i fredsprosessen ble Norsk Folkehjelp bedt om å ta lederrollen i dette prosjektet, forteller Steinar Essen, leder for humanitær nedrustning i Norsk Folkehjelp. Han har vært med på å forhandle fram avtalen om pilotprosjektet med partene i Havanna.

Prosjektet, hvor partene samarbeider om å rydde landminer, antipersonellminer, improviserte eksplosive objekter og andre ueksploderte objekter, startet i to høyrisikoområder utpekt og kartlagt av regjeringen i Colombia og FARC-EP ved hjelp av lokalbefolkningen. Arbeidet

i det første området, El Orejon i regionen Antioquia, ble avsluttet i november 2015. Nå står Santa Helena i regionen Meta for tur.

LIVSVIKTIG KOMPETANSE OG UNIK POSISJON I COLOMBIA

Dette er første gang colombianske myndigheter og FARC-EP samarbeider om et mineryddingsprosjekt, og mens norske diplomater har jobbet steg for steg med å bistå forhandlingene i retning av en levedyktig fred, har Norsk Folkehjelp jobbet for forsoning i felten. Det er Folkehjelpas stilling i Colombia og sterke kompetanse på humanitær nedrustning som gjorde organisasjonen til en naturlig partner, mener Essen:

– Vi har lang erfaring fra å jobbe med norske myndigheter og med minerydding som del av en fredsprosess. Vi håper vi ble valgt fordi begge parter erkjenner at Norsk Folkehjelp er kanskje den største og mest innflytelsesrike mineryddingsorganisasjonen i verden.

En førsteklasing prøver å klatre opp på hesten utenfor den eneste skolen i Santa Helena. Noen av elevene må ri i to timer for å komme på skolen.

På den tekniske siden har prosjektet vært meget utfordrende, med vanskelig topografi, dårlig infrastruktur og fjerntliggende områder.

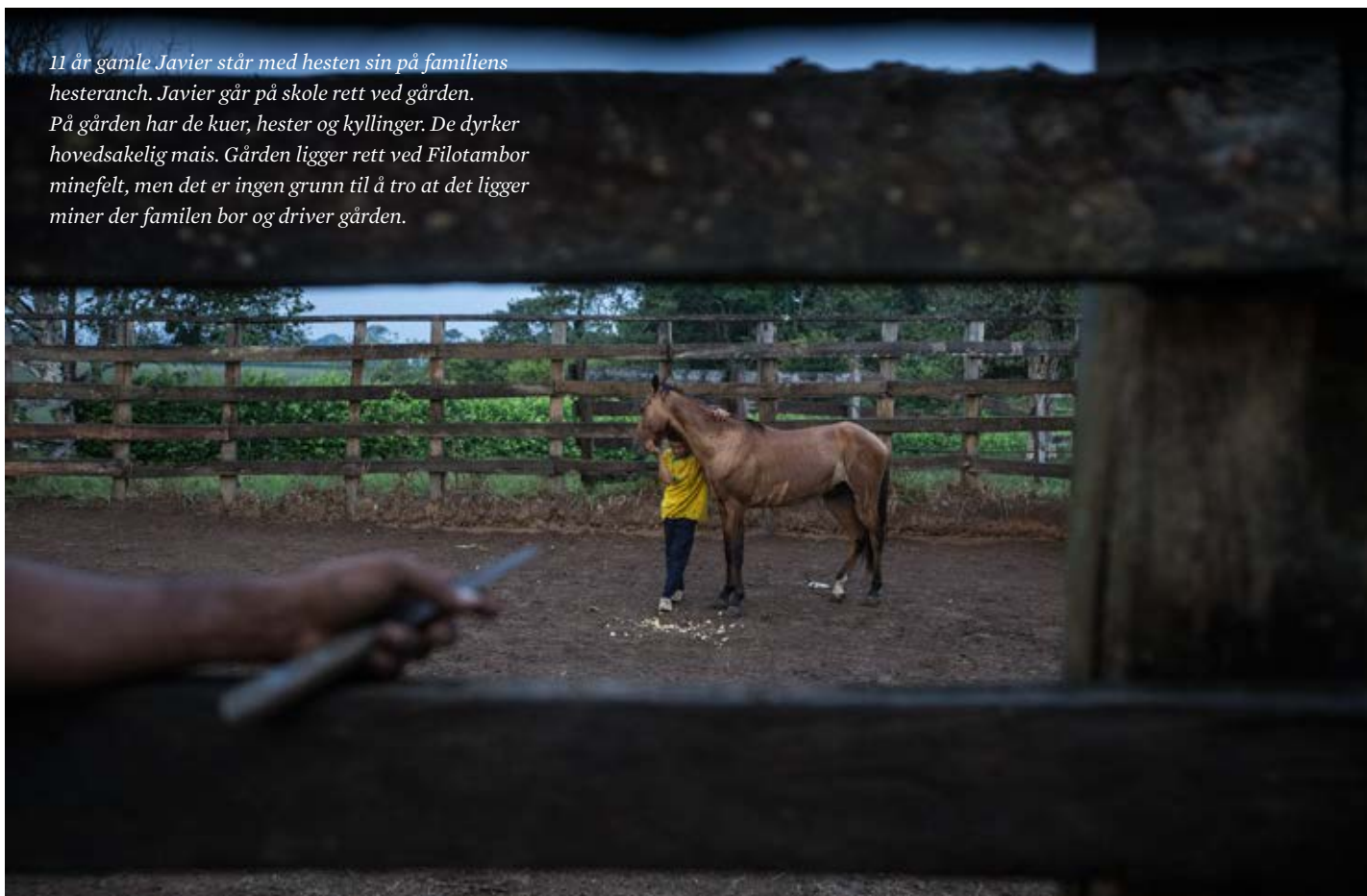
– Det har vært svært, svært vanskelig. Vi kunne stå fast i dagevis og vente på at veiene skulle bli reparert, og måtte tidvis bruke helikopter. Jeg har aldri opplevd et så utfordrende mineryddingsprosjekt, forteller Zlatko Vezilic, landdirektør for Norsk Folkehjelp i Colombia og leder av styringsgruppa for pilotprosjektet.

– Men det er i Colombia vi for første gang kombinerer maskiner, minehunder og manuell utgraving av landminer og andre eksplosive etterlatenskaper, og dette har blitt sett på som en veldig god, rask og kostnadseffektiv tilnærming.

VIKTIG TILLITSBYGGING

Tillitsbygging står helt sentralt i fredsprosessen, som ble igangsatt i 2012 og tilrettelagt av Norge og Cuba. Partene må opparbeide tillit til hverandre, men det er også viktig at den jevne colombia-

11 år gamle Javier står med hesten sin på familiens hesteranch. Javier går på skole rett ved gården. På gården har de kuer, hester og kyllinger. De dyrker hovedsakelig mais. Gården ligger rett ved Filotambor minefelt, men det er ingen grunn til å tro at det ligger miner der familien bor og driver gården.

ner stoler på at partene vil holde ord når avtalen er undertegnet. Nøkkelen til å øke partenes tiltro til hverandre er å tilby hjelp, selv under fredsforhandlingene, til de hardest rammede områdene. Slike initiativ kan å få colombianere til å tro på freden.

– Det viktigste fra starten av var å bygge tillit mellom partene. Vi er svært stolt av at vi klarte å bygge et team, og har skapt en samarbeidsånd mellom oss. Nå sitter vi rundt samme bord og snakker. FARC-EP gir informasjon om landminene, mens hæren og hundene fra Norsk Folkehjelp gjennomfører den tekniske delen av operasjonen. Lokalbefolkningen stoler på oss nå, og vi jobber også med utviklingsprosjekter på lokalt plan, forklarer Vezilic.

– Vi har en helt åpen samtale med hæren, FARC-EP og myndighetene i prosessen, der vi har en kontinuerlig dialog om metodevalg og hvilke verktøy vi bør bruke i mineryddingsarbeidet.

Med sine erfaringer fra forhandling-

ene i Havanna, understreker Steinar Essen også viktigheten av tillit mellom partene:

– Det var mye å avklare, mange følelser og steile fronter til å begynne med. Forhandlingene foregår jo på politisk nivå, men for første gang var også militæret med, på begge sider. Samarbeidet om minerydding er det første og eneste prosjektet partene har gjennomført på bakken før de nå skal signere fredsavtalen. Dette er det eneste prosjektet hvor FARC-EP er inne i Colombia side om side med myndighetene.

Essen mener Norsk Folkehjelps framgangsmåte er vellykket:

– Når vi møter forhandlingspartene i Havanna og legger fram våre synspunkter, får vi støtte fra partene, og vi har oppnådd en betydelig autoritet. Vi har jobbet mye med konfliktløsning og etablert mekanismer i systemet som håndterer uenigheter på en ny og konstruktiv måte. Vi har jobbet sammen, spist sammen og spilt fotball sammen. Vi har bygget relasjoner på tvers av grenser som vi aldri

ville trodd hadde vært mulig for ett år siden.

ARBEID FOR VARIG FRED

– Ingen vet når den endelige fredsavtalen vil bli signert, men ryddingen av antipersonellminer, ueksploderte etterlatenskaper etter krigen og andre eksplosiver er helt avgjørende for at de internt fordrevne skal kunne vende hjem, og for å kunne sette i gang utviklingsprosjekter. Minerydding er en forutsetning for å lykkes med fredsavtalen og oppnå fred, understreker Essen.

4. februar ble det amerikansk-norske globale mineinitiativet for Colombia lansert i Det hvite hus av president Obama. Norge har bidratt med 180 millioner kroner over tre år til prosjektet, som Norsk Folkehjelp skal være en del av. Målet er et minefritt Colombia innen 2021 og økt oppmerksomhet omkring humanitær minerydding.

Blikk på verden

Foto Per Ranestad/Norsk Folkehjelp

AKTIVIST DREPT

Menneskerettighetsaktivisten Berta Cáceres ble drept natt til 3. mars i år. Med det har Honduras og Latin-Amerika mistet en markant stemme. Cáceres var en av grunnleggerne av organisasjonen COPINH som Norsk Folkehjelp har samarbeidet tett med i en årrekke. Bildet er fra begravelsen, hvor støttespillere fra hele verden møtte opp. Mange bar hodeplagg med påskriften «Vi er alle Berta Cáceres».

TOMME ROM

Etter et halvt års drift ble den midlertidige avdelingen for enslige mindreårige asylsøkere på Haslemoen transittmottak lagt ned 3. mars. I løpet av den korte tiden hadde de ansatte bygd opp en imponerende veldrevet avdeling med plass til 100 personer. Mottaket hadde fullt belegg i de seks månedene det var åpent.

– De siste ti årene har det vært slik at flyktningstrømmen er liten fra november til februar, og så øker den dramatisk mellom mars og oktober. Vi har forståelse for at de midlertidige mottakene nedskaleres nå; samtidig vet vi at det fort kan bli bruk for disse plassene igjen, sier Tom Hjertholm, leder for flyktning- og integreringsenheten i Norsk Folkehjelp.

MARKERTE MINEDAGEN I BERGEN

Fengende latinorytmer fra Hades Hernandez og bandet Mambo Inn får travle bergensere til å stoppe opp i ettermiddagsrushet. Det er FNs internasjonale minedag. På en avgrenset flekk i parken ved Festplassen står Christian Illmann Andersen ikledd beskyttelsesdrakt og søker etter klasebomber og miner gjemt under jorda.

– Vi ønsker å synliggjøre at Norsk Folkehjelp er en av verdens største aktører innenfor minerydding. Vi rydder miner i over 25 land. I løpet av 20 år har vi frigitt 800 millioner kvadratmeter land. Jordbruk og samferdsel har tatt over områder som tidligere var livsfarlig å ferdes i på grunn av krigens etterlatenskaper, sier Andersen, som selv har jobbet ute i felten.

Frivillige fra Norsk Folkehjelp og Solidaritetsungdommen serverer kaffe og hjemmebakke muffins til passerende

bergensere som får vite mer om arbeidet organisasjonen gjør globalt for å utrydde mineproblemet.

– Minedagen er en viktig markering av at arbeidet med minerydding fortsatt er svært nødvendig. Ofte er mineryddingsarbeidet en av forutsetningene for fred og utvikling. I mange land er miner og avfall fra miner fortsatt en stor trussel mot tryggheten, livet og framtidsutsiktene til sivilbefolkningen. I tillegg hindrer de ofte sosial og økonomisk utvikling i lokale områder og for hele land, sier Jorge Alex Dahl, leder i Norsk Folkehjelp Bergen.

INTEGRERING I AKEBAKKEN

Under den tradisjonsrike akekonkurransen på Andøya 1. påskedag var det mange som fikk prøve akebakken for aller første gang.

– 39 flyktninger og bosatte fikk seg en eventyrlig dag ute i marka sammen med mange andre som tar turen til Arlistua hver dag i påska for å delta i diverse konkurranser. Akebrettene gikk varme. Noen kom løpende over målstreken, andre farende på kjelker eller med rumpeakebrett, og alle var blide og fornøyde, forteller Kenneth Pettersen, leder for Norsk Folkehjelp Andøy.

– Tilbakemeldingene var svært positive fra både lokalbefolkningen og flyktningene, så dette må bli en tradisjon, i likhet med akekonkurransen i seg selv, sier Pettersen.

NORSK FOLKEHJELP-ANSATT MISTET LIVET I MINEULYKKE

En av Norsk Folkehjelps mineryddere, Aldin Selimovic, døde på sykehuset i Tuzla i Bosnia-Hercegovina etter en tragisk

mineulykke 9. mars i den nordlige delen av regionen Doboij (Republika Srpska).

Aldin Selimovic ble behandlet av Norsk Folkehjelps førstehjelpspersonell på ulykkesstedet og deretter fraktet til et lokalt sykehus. Han ble så flyttet til et større sykehus i Tuzla hvor han senere døde av skadene.

Norsk Folkehjelp kondolerer Aldin Selimovics familie og venner.

– Våre tanker er med dem i denne vanskelige tiden, sier generalsekretær Sunniva Ørstavik.

VI STÅR SAMMEN MED FOLK PÅ FLUKT

Mer enn 60 millioner mennesker – barn og voksne, sivile og uskyldige – er i dette øyeblikk på flukt. Vi er midt i den største flyktningkrisen siden andre verdenskrig. Tusener dør under flukten, og det humanitære apparatet er på grensen til kollaps.

- **Norsk Folkehjelp** jobber på bakken i Syria og nærområdene med akutt humanitær bistand og langsiktig utvikling slik at folk kan forsørge seg selv
- **Norsk Folkehjelp** kjemper for flyktningers rettigheter gjennom å videreformidle deres og våre erfaringer inn den politiske debatten
- **Norsk Folkehjelp** jobber med inkludering og fellesskap gjennom aktiviteter i mottakene og i lokalsamfunn

Hjelp oss å stå sammen med folk på flukt!
Støtt årets 1. mai-aksjon!

STØTT
1. MAI-AKSJONEN
FOLK FORANDRER
VERDEN

Norsk Folkehjelp
Nr. 2/2016

Norsk Folkehjelp er fagbevegelsens humanitære solidaritetsorganisasjon. 1. mai-aksjonen er en årlig innsamlingsaksjon i regi av Norsk Folkehjelp og arbeiderbevegelsen.

Ingar Pettersen & Co as

Rådgivere i bedriftsutvikling og styring

– mer enn et fagforbund

**Et godt arbeidsmiljø
og topp sikkerhet
– to sider av samme sak**

Norsk Lokomotivmannsforbund

 Fred. Olsen & Co.

– for et bedre miljø

Norsk Folkehjelp takker for støtten fra lokale klubber og foreninger

Fellesforbundet
Avd. 57 Nord Rogaland

Fellesforbundet
Avd. 5

Avd. 3
Møre og Romsdal

Fellesforbundet
Avd. 23 Raufoss Jern og Metallarb. Forening

Fellesforbundet
Marinestasjonen

Fellesforbundet
Avd. 10

Fellesforbundet
Avd. 25 Stavanger

Norsk
Tjenestemannslag
Norsk Medisinaldepot

Fellesforbundet
Avd. 26 Østfold Fagforening

Fellesforbundet
Oslo Grafiske Fagforening

Norsk
Tjenestemannslag
Sentralforvaltningen

Fellesforbundet
Avd. 53 Nordre Nordland og Sør-Troms

Fellesforbundet
Avd. 1 Oslo-Akershus Tlf.: 23 06 18 90

Norsk
Tjenestemannslag
Mattilsynet

Fellesforbundet
Avd. 43 Øvre Buskerud Fagforening

Fellesforbundet
Avd. 108 Innherred Fagforening

Fellesforbundet
Avd. 650

FAGFORBUNDET
Avd. 731 Skedsmo

Fellesforbundet
Avd. 185 Flyarbeidernes Forening

Avd. 95 Sør-Varanger

FAGFORBUNDET
Frogn

Fellesforbundet
Avd. 29 Søre Sunnmøre

Avd. 107 Sunnhordland

FAGFORBUNDET
Avd. 422 Kvam og Fusa

Fellesforbundet
Avd. 74 Nord-Hålogaland

Avd. 91 Bodø

EL&IT
FORBUNDET
Trøndelag

Fellesforbundet
Avd. 75 Halden Fagforening

Avd. 15 Innlandet

EL&IT
FORBUNDET
Elektroarb.

Fellesforbundet
Avd 747 Unionen Fagforening

Avd. 21 Fredrikstad

Norsk Folkehjelp takker sine hovedsamarbeidspartnere

HANDEL OG KONTOR I NORGE

- fellesskap i hverdagen

O. Kavli og Knut Kavlis Allmennyttige Fond

OM NORSK FOLKEHJELP

NORSK FOLKEHJELP er fagbevegelsens humanitære solidaritetsorganisasjon. Vi jobber med internasjonalt utviklingsarbeid, humanitær nedrustning, sanitet og redningstjeneste, flyktning- og integreringsarbeid. Norsk Folkehjelp har rundt 13 000 medlemmer i Norge og 2000 ansatte i ca. 40 land.

OM APPELL

APPELL ER ET fagblad for Norsk Folkehjelps medlemmer, ansatte, samarbeidspartnere og støttespillere. Formålet med Appell er å formidle Norsk Folkehjelps synspunkter og bidra til intern og ekstern debatt omkring de standpunkt organisasjonen tar. Appell skal ha en fri og kritisk dekning av Norsk Folkehjelps aktiviteter nasjonalt og internasjonalt og etterstrebe å gi et realistisk bilde av resultatene av Norsk Folkehjelps arbeid og ressursinnsats.

HER FINNER DU OSS

Norsk Folkehjelps regionkontorer nås på tlf.: 22 03 77 00

REGION NORD

Postboks 6166,
9291 TROMSØ
regionskontoret.nord@npaid.org

REGION MIDT-NORGE

Folkets Hus, Olav Tryggvassonsgt. 5
Postboks 172 Sentrum,
7401 TRONDHEIM
regionskontoret.midt@npaid.org

REGION VEST

Teatergt. 34, 5010 BERGEN
regionskontoret.vest@npaid.org

REGION ØST OG KURSKONTORET

Besøksadresse: Folkets Hus, Hunndalen
Postadresse: Pb 611, 2809 GJØVIK
regionskontoret.ost@npaid.org
kurs@npaid.org

B PostAbonnement

RETURADRESSE

Norsk Folkehjelp
Postboks 8844, Youngstorget
0028 OSLO

Rettferdig tilgang til naturressursar i Sør-Sudan

Det er ein direkte samanheng mellom fattigdom og mangel på kontroll over naturressursar som land og vatn.

Industri Energi støttar Norsk Folkehjelp sitt arbeid i Sør-Sudan, og bidreg med 1 million kroner over ein 4-års periode. Norsk Folkehjelp samarbeidar med lokale styresmakter og partnerar i Sør-Sudan for å sikre folk rettferdig tilgang til naturressursar. Det er også viktig å styrkje folket sin rett til å delta i politiske prosessar. Målet er å bidra til utvikling av eit politisk rammeverk der lokalbefolkninga kan vere med å bestemme korleis ressursane vert fordelt. Det er ein direkte samanheng mellom fattigdom og mangel på kontroll over naturressursar som land og vatn. I Sudan-programmet bidreg Industri Energi til sosial og økonomisk utvikling.

Norsk Folkehjelp
Solidaritet i praksis